

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **A. M.**, bývajúcej v B., zastúpenej JUDr. J. Š., advokátkou v Š., proti žalovanej **I.**, so sídlom v B., zastúpenej C. (predtým C.), so sídlom v B., **o zaplatenie 18 216,46 € s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp. zn. 9 C 102/2000, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 9. júna 2010 sp. zn. 4 Co 392/2009, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 9. júna 2010 sp. zn. 4 Co 392/2009 v napadnutej časti výroku, ktorým zmenil rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I rozsudkom (prvým v poradí) z 26. júna 2003 č.k. 9 C 102/2000-33 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa domáhala voči žalovanej zaplatenia 548 789 Sk titulom poistného plnenia v zmysle zmeny poistnej zmluvy z 11. októbra 1999. Vyslovil, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie odôvodnil tým, že 26. októbra 1998 uzavrela žalovaná spolu s J. B. poistnú zmluvu č. X. a po poistnej udalosti – smrti J. B. bolo poistné vyplatené oprávneným osobám – žalobkyni 50 % (manželka J. B.) a A. B. 50 % (otec nebohého). Žalobkyňa v konaní tvrdila, že 11. októbra 1999 došlo k zmene/zmenám poistnej zmluvy, medzi inými aj k zmene oprávnenej osoby na žalobkyňu v rozsahu 100 %. Z dôvodu absencie listiny, ktorá by túto zmenu preukazovala (napriek výpovediam svedkov – M. F., D. M.), súd návrh zamietol. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 30. júna 2004 sp. zn. 8 Co 255/2003 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd uviedol, že strata takejto listiny, ktorá bola platne uzavretá a teda spĺňala popri písomnej forme aj ostatné náležitosti, pričom jej obsah bolo možné na základe vykonaného dokazovania dostatočne presne ustáliť, rovnako ako aj skutočnosť, že bola doručená žalovanej, nemôže predsa brániť tomu, aby súd žalobe postavenej na jej základe vyhovel.

Okresný súd Bratislava I rozsudkom (druhým v poradí) z 20. decembra 2005 č.k. 9 C 102/2000-59 v súlade s právnym názorom krajského súdu žalobe vyhovel a uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 548 789 Sk so 17,6 % úrokom z omeškania od 23.2.2000 do zaplataenia a trovy konania 167 446,50 Sk, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave uznesením z 24. januára 2008 sp. zn. 8 Co 231/2006 rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie odôvodnil tým, že súd prvého stupňa neuviedol, ako hodnotil výpovede svedkov a okolnosti, ktoré môžu mať vplyv na ich vierohodnosť. Považoval za potrebné dokazovanie doplniť a dôkazy náležite vyhodnotiť (§ 132 O.s.p.).

Okresný súd Bratislava I rozsudkom (tretím v poradí) z 19. februára 2009 č.k. 9 C 102/2000-109 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 18 216,46 € so 17,6 % úrokom z omeškania od 23.2.2000 do zaplataenia a trovy konania 2 121,40 €, všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku uplatneného úroku z omeškania súd konanie zastavil (§ 96 ods. 1 O.s.p.). Rozhodnutie odôvodnil tým, že zmena poisťnej zmluvy bola vyhotovená len v jednom exemplári, ktorý vypracoval zástupca žalovanej p. M. F. (aj za prítomnosti D. M.), ktorý ju doručil na ústredie žalovanej. Ako vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí uzavrel, že strata listiny o zmene poisťnej zmluvy, ktorá bola riadne uzavretá a podľa výpovedí svedkov spĺňala popri písomnej forme aj ostatné náležitosti, pričom jej obsah bolo možné na základe výpovedí svedkov dostatočne ustáliť, nebráni tomu, aby súd takejto žalobe vyhovel. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave rozsudkom z 9. júna 2010 sp. zn. 4 Co 392/2009 rozsudok súdu prvého stupňa v jeho napadnutej vyhovujúcej časti zmenil tak, že žalobu zamietol (§ 220 O.s.p.). V časti týkajúcej sa trov konania rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil

na ďalšie konanie (§ 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p.). V rozhodnutí okrem iného uviedol, že písomné oznámenie o zmene oprávnenej osoby sa v poistnom spise nenachádza. Oznámenie nebolo žalovanej doručené, preto nemôže byť účinné. Toto nevylučujú ani výpovede svedkov, ktorí sa vyjadrovali len k spísaniu listiny, pričom doručenie nebolo ničím preukázané. Svedok M. F. zodpovedal za doručenie tejto listiny a z tohto hľadiska jeho výpoveď nie je vierohodná. Dôležitá je aj skutočnosť, že žalovaná sa plneniu nebránila.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie. Navrhla rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie, alebo zmeniť tak, že dovolací súd vyhovie návrhu žalobkyne v plnom rozsahu. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 238 ods. 1 O.s.p. a jeho dôvodnosť z § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. Uviedla, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení správne zisteného skutkového stavu a to tým, že odvolací súd spochybnil vierohodnosť svedeckej výpovede svedka bez uvedenia konkrétneho dôvodu, pričom nezobral do úvahy § 125 O.s.p., v zmysle ktorého je svedecká výpoveď na úrovni ostatných dôkazných prostriedkov. Má za to, že žalobkyňa v konaní uniesla dôkazné bremeno a v konaní jednoznačne preukázala, že k zmene poistnej zmluvy – zmene oprávnenej osoby – došlo.

Žalovaná navrhla dovolanie zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), zastúpená advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal rozsudok odvolacieho súdu a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

V zmysle ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa. Dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.).

V zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. môže byť dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O.s.p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom

právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný nielen rozsahom dovolania, ale i v dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 242 ods. 1 O.s.p.) sa zaoberá procesnými vadami uvedenými v § 237 O.s.p. a tiež tzv. inými vadami konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Dovolacie dôvody pritom neposudzuje len podľa toho, ako ich dovolateľ označil, ale podľa obsahu tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., zaoberal sa dovolací súd predovšetkým otázkou, či konanie v tejto veci nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto zákonom ustanovení (t.j., či nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, nedostatku spôsobilosti účastníka byť účastníkom konania, nedostatku riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, o prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, prípad nedostatku návrhu na začatie konania tam, kde konanie sa mohlo začať len na takýto návrh, prípad odňatia možnosti účastníka konať pred súdom, alebo prípad rozhodovania vylúčeným sudcom, či nesprávne obsadeným súdom). Vady v zmysle § 237 O.s.p. dovolateľka nenamietala a tieto dovolacím súdom ani zistené neboli.

Inou vadou konania, na ktorú musí dovolací súd prihliadnuť aj vtedy, ak nie je v dovolaní namietaná (§ 242 ods. 1 O.s.p.), je procesná vada, ktorá na rozdiel od väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. nezakladá zmätočnosť rozhodnutia. Jej dôsledkom je vecná nesprávnosť napadnutého rozsudku, ktorej základom je porušenie procesných ustanovení upravujúcich postup súdu v občianskom súdnom konaní.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého, alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, alebo keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by, vzhľadom na osobitné okolnosti, verejnosť konania mohla byť na ujmu záujmom spoločnosti.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonaným dôkazom.

Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb (§ 1 O.s.p.).

Podľa § 3 O.s.p. občianske súdne konanie je jednou zo záruk zákonnosti a slúži na jej upevňovanie a rozvíjanie. Každý má právo domáhať sa na súde ochrany práva, ktoré bolo ohrozené alebo porušené.

Podľa § 211 ods. 2 O.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, pre konanie na odvolacom súde platia primerane ustanovenia o konaní pred súdom prvého stupňa.

Podľa § 132 O.s.p. dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, včítane toho, čo uviedli účastníci.

Podľa § 125 O.s.p. za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci, najmä výsluch svedkov, znalecký posudok, správy a vyjadrenia orgánov, fyzických osôb a právnických osôb, listiny, ohliadka a výsluch účastníkov. Pokiaľ nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 213 ods. 1 O.s.p. odvolací súd je viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil súd prvého stupňa s výnimkami ustanovenými v odsekoch 2 až 7.

Podľa § 213 ods. 3 O.s.p. ak má odvolací súd za to, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, dokazovanie v potrebnom rozsahu opakuje sám.

Dovolací súd z obsahu spisu zistil, že odvolací súd z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa vyvodil odlišné skutkové a na ich základe aj právne závery ako súd prvého stupňa, bez toho, aby vo veci zopakoval alebo doplnil dokazovanie.

Ak sa však odvolací súd chcel odchyliť od skutkových zistení súdu prvého stupňa na základe bezprostredne pred ním vykonaných dôkazov, mal dokazovanie sám v potrebnom rozsahu opakovať a zadovážiť si tak rovnocenný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p. Len takýto postup je aj **v súlade so zásadou priamosti a ústnosti** občianskoprávneho konania. Je neprípustné, aby odvolací súd ku svojim odlišným skutkovým zisteniam, vedúcim k záveru o neopodstatnenosti návrhu a jeho zamietnutiu dospel iba na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvého stupňa.

V predmetnej veci sa žalobkyňa domáhala zaplatenia 18 216,46 € s príslušenstvom titulom poistného plnenia v zmysle zmeny poistnej zmluvy z 11. októbra 1999. Táto zmena poistnej zmluvy sa však v poistnom spise nenachádza a žalobkyňa jej existenciu, obsah, doručenie žalovanej v konaní preukazovala výpoveďami svedkov. Výpoveď svedka M. F., ktorý potvrdil spísanie, obsah a doručenie spornej listiny (do otvoreného priečinku na chodbe žalovanej), odvolací súd označil v odôvodnení svojho rozhodnutia za nedôveryhodnú z dôvodu, že doručenie listiny mal zabezpečiť tento svedok. Krajský súd pre odlišný skutkový záver o dôvodnosti návrhu žalobkyne nezopakoval dokazovanie (vyplýva to zo zápisnice z pojednávania z 9. júna 2010 pred krajským súdom). Z obsahu zápisnice o pojednávaní pred odvolacím súdom z 9. júna 2010 vyplýva, že odvolací súd na začiatku pojednávania oboznámil doterajší priebeh konania, oboznámil obsah sprostredkovateľskej a mandátnej zmluvy uzavretej medzi žalovanou a svedkom F. a obsah poistného spisu. Po prednese právnej zástupkyne žalovanej a prednese žalobkyne **nevykonan žiadne dokazovanie** (hlavne výsluchom účastníkov, svedkov) **a vo veci meritórne rozhodol**. Za opakovanie dokazovania nemožno považovať procesné prednesy účastníkov, resp. ich zástupcov v odvolacom konaní a ani podanie správy predsedom senátu alebo povereným členom senátu o doterajšom priebehu konania podľa § 215 O.s.p. Napriek uvedenému odvolací súd konštatoval, že nárok žalobkyne

nie je dôvodný a výpoveď svedka F. nie je vierohodná. Je potrebné zdôrazniť, že okresný súd práve z výpovedí svedkov mal za preukázané, že nárok žalobkyne je dôvodný.

Odvolačí súd si tak nežadovážil rovnocenný zákonný procesný podklad pre odlišné hodnotenie dôkazov v zmysle § 132 O.s.p., a preto sú jeho skutkové a na ne nadväzujúce právne závery zatiaľ predčasné a dovolaciemu súdu neprislúcha v súčasnom štádiu konania oprávnenie na ich hodnotenie.

Z uvedeného vyplýva, že konanie odvolacieho súdu je postihnuté inou vadou, majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.).

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. októbra 2011

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : J. Uhlířová

